

Marek Benda / Otevřené primárky považují za užitečné, ale musí mít jasná pravidla

18.dubna 2010 redakce

České politické strany se v poslední době potýkají s řadou problémů, mj. náborem černých duší, nebo naopak nepřijímáním nových členů, v poslední době se také hovoří o změně financování stran. Jak se na tyto „kauzy“ díváte a jaká by byla vaše řešení?

Je třeba oddělit dvě věci - nejprve návrh Miroslava Kalouska o financování stran, a pak boj s černými dušemi. Ten první je nesmysl a výkřik politické strany, která žádný příspěvek nedostává. Je to pouze snaha o zviditelnění. Financování stran je u nás uděláno paradoxně poměrně dobře, rozdělení peněz podle počtu hlasů stabilizuje volební systém a strany mají zdroje na fungování.

Otázka černých duší je složitější. Jakmile se totiž jednou stavidla povolí, už není cesty zpět. V Praze se to vleče už dob, kdy byl předsedou Václav Klaus. Jednoduché řešení v této věci zřejmě neexistuje. Navrhované změny, které jsou na výkonné radě, jsou dobrým dílčím krokem, který bych uplatnil nejen na Kongres, ale i na nižší úrovni regionů, případně oblastí. Celkového vyřešení ale podle mě nelze dosáhnout. Jak říká stará pravda, levice má systematická a komplexní řešení všech problémů, pravice naopak nechává život plynout a zasahuje jen proti excesům, a to platí i v tomto případě.

Jednou z otázek financování politických stran je strop výdajů na volební kampaně? Vyřešil by podle vás problém neustále narůstajících nákladů na kampaně?

Podle mě nikoliv. Nebylo by špatné poučit se ze Spojených států, kde jsou rozděleny volební výdaje a volební konta, která jsou regulovaná, pro Českou republiku bych ale doporučoval spíše zprůhlednění. Vytvořil bych například občanské sdružení, které by se systematicky zabývalo výdaji stran na kampaně a podrobně je zkoumalo.

Svého času volila ČSSD předsedu přímo, dnes to aplikují například britští konzervativci. Byl byste pro?

Považuji to za nonsens, i britští konzervativci nám to svého času rozmlouvali. Došlo by totiž k tomu, že budeme prát špinavé prádlo na veřejnosti a to by stranu poškozovalo.

Soudce Nejvyššího správního soudu Karel Šimka hovořil na ideové konferenci Vize 2020 v Brně, která se věnovala mj. ústavním reformám, o možnosti otevření stranických primárek veřejnosti, podobně jako třeba ve Spojených státech. Považujete tuto možnost v České republice za aplikovatelnou?

Takové opatření považuji za velmi užitečné, bylo by ale nutností nastavit jasná pravidla. Líbil by se mi třeba systém Modrého týmu, kdy se člověk musí registrovat, uvést adresu, bez jakéhokoli poplatku. Anglosaské demokracie tento systém mají. Systém bychom mohli minimálně vyzkoušet v senátních volbách, kdy rozhoduje soubor osobností. U parlamentních voleb by to bylo složitější, výběr kandidáta na oblasti by ještě nemusel znamenat dobré umístění na kandidátce.

Domníváte se, že by úprava jednacního řádu Sněmovny, tak jak jej navrhují například poslanci KSČM či ČSSD, které by svázaly poslance s politickou stranou, měla pozitivní efekt na vnitrostranickou činnost stran?

K podobným opatřením jsem poměrně skeptický, guru britských konzervativců Winston Churchill také přestoupil třikrát a bylo to v důsledku vývoje ve stranách, nikoliv změny jeho názoru. Svázání mandátu se stranou, podobné jako v první republice, by vedlo k deformaci fungování stran, navíc dnes to tak bohužel do jisté míry funguje i bez toho, zejména u levicových stran. Stávající stav volného mandátu je vhodnější, nutí alespoň k vnitrostranické diskusi a respektování menšinového názoru. Obdobné dopady jako vázaný mandát by mělo i opatření ČSSD na „zákaz“ přeběhlictví.

*Marek Benda (*10. listopadu 1968)*

- *poslanec a předseda Ústavněprávního výboru PSP ČR*
- *ústavněprávní expert ODS*
- *syn disidenta Václava Bendy, spoluzakladatel KDS*